

ARQUEOCEC

FULL INFORMATIU DEL GRUP
D' ARQUEOLOGIA
" PELEGRÍ CASEADES I GRAMATXES "
(SECCIÓ D' HISTÒRIA I ART)

ANY 4
AGOST- SETEMBRE 2014

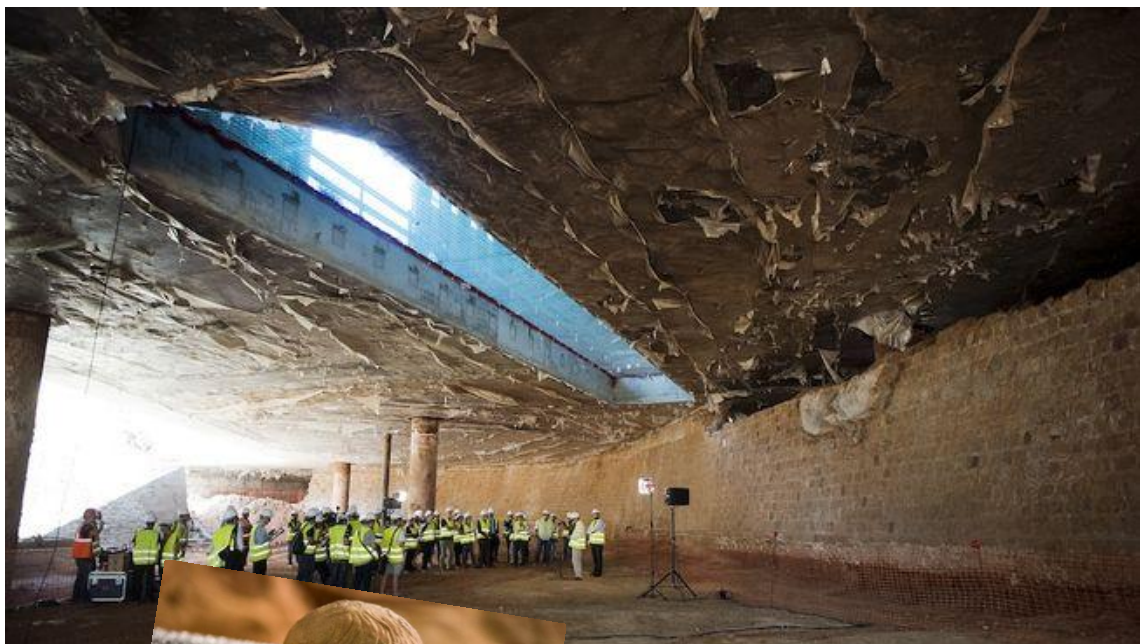
NÚM. 37

ACTIVITATS FETS I NOTÍCIES D'ARQUEOLOGIA I PATRIMONI

Importants troballes arqueològiques en el subsòl del Mercat de Sant Antoni (Barcelona)

Els mercats de Barcelona s'han convertit en aliats inesperats de l'arqueologia de la ciutat. Després de descobrir-se sota el Mercat del Born les restes de la Barcelona assetjada i destruïda el 1714, també en el subsòl del Mercat de Sant Antoni s'hi han trobat restes arqueològiques de primer ordre per conèixer el passat d'aquesta ciutat mil·lenària. En concret d'un tram de la Via Augusta, que no havia estat localitzada en cap altre indret de la ciutat; restes d'una necròpolis romana, amb un caparró de marbre d'un adolescent, (d'un quilo de pes aproximadament); i també una llenca de 117 metres de llargada i sis d'alçada de la contraescarpa i quasi cent del baluard de Sant Antoni que defensaren la ciutat a partir del S-XVII.

Al costat de la via també s'ha localitzat un testimoni excepcional i quasi únic: una fita o molló utilitzat per a marcar els eixos en la centuriació de tot el territori que envoltava la colònia romana i que ajudarà a explicar la trama viària que fa anys que estudia Josep Maria Palet, subdirector de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC).

La contraescarpa i el baluard

2

POBLAT IBÈRIC DE LA CELLA (SALOU)

Fa anys que es coneixia l'existència d'un poblat ibèric en una zona de Salou, coneguda com la Cella, però no que fos de la magnitud i de les característiques singulars que ara se sap que té. Les darreres excavacions que hi ha dut a terme el Grup de Recerca Seminari de Protohistòria i Arqueologia (Gresepia) de la Universitat Rovira i Virgili han posat al descobert estructures arquitectòniques en molt bon estat de conservació de cases i d'una torre de l'antic poblat. L'assentament, que data d'entre els segles V i I aC.

té la peculiaritat que, “mentre que les cases de l'època ibèrica solien tenir entre 20 i 35 metres quadrats”, en el cas del poblat de la Cella “passen dels 100 metres quadrats”, segons el director de l'excavació, Jordi Diloli. “Pertanyien a gent molt rica, que vivien en una ubicació privilegiada vora el mar i que d'aquí controlaven l'arribada del comerç a la badia de Tarragona”. Per això, al marge de les restes de les cases, s'han localitzat diverses àmfores procedents d'Eivissa, Còrsega,

Grècia i el nord d'Àfrica entre d'altres. També s'hi ha descobert un anell de bronze amb un cavall, un ham i diverses peces de ceràmica.

El jaciment també compta amb les restes d'una torre fortificada amb llar de foc inclosa i un mur de més de vint metres de llargària que correspondria a la muralla del poblat.

L'AQUÈDUCTE DE PINEDA, DECLARAT BÉ D'INTERÈS NACIONAL

La Generalitat ha aprovat declarar bé cultural d'interès nacional. en la categoria de monument històric i zona arqueològica, l'aqüeducte romà de Sant Pere de Riu, a Tordera, i el de Can Cua, a Pineda de Mar, i delimitar-ne l'entorn de protecció. Els dos trams formarien part de la mateixa obra hidràulica, que podria remuntar-se a l'època romana. Actualment només hi ha aquests dos punts visibles i són dels més rellevants coneguts fins ara a Catalunya.

L'arc de Sant Pere, també conegut com a pont del Diable, té una arcada de més de tres metres de diàmetre. Del tram que discorre paral·lel a la riera de Pineda se'n conserven 39 metres, amb cinc pilars, dues pilastres i sis arcades, quatre de les quals es conserven íntegrament.

3

REHABILITACIÓ DEL MONESTIR DE SANT MIQUEL DE CRUÏLLES

La Comissió de Patrimoni va donar el vistiplau a les últimes actuacions previstes per completar la restauració del conjunt monumental del monestir de Sant Miquel de Cruïlles (Baix Empordà). L'objectiu de les obres, que van començar el 2008, era la restauració total del monestir, una de les joies del romànic a les comarques gironines.

Durant els treballs, van

sortir a la llum restes de pintures murals ocultes sota l'emblanquinat de calç de la paret, que s'ha convertit "en les millors pintures de l'època a la demarcació". Les anàlisis dels restauradors van concloure que durant l'Edat Mitjana tota l'església estava pintada, una mostra de l'excepcionalitat del monestir perquè no és habitual en temples d'aquesta època. La majoria de les pintures s'han perdut al llarg del temps, però s'han conservat

Biga policromada del S-XIII

algunes restes com dos lleons enfrontats o la representació de la traïció de Judes. La majoria dels estudiosos, creuen que van ser realitzades a la segona meitat del segle XII.

Ara, cal abordar la darrera intervenció del projecte, inicialment prevista per al 2012, que permetrà enllestir la rehabilitació del conjunt romànic. Aquesta serà la última actuació emmarcada en el projecte Romànic Obert per a la conservació del patrimoni arquitectònic català.

Aquest passat mes de juliol alguns membres del Grup d'Arqueologia del CEC, es van desplaçar fins a Cruïlles per tal de visitar el monestir. La seva sorpresa va ser gran quan es van trobar el monestir tancat i encara en obres. Suposem que les retallades pressupostàries hi ha tingut alguna cosa a veure.

LA REDACCIÓ D'AQUEST FULL INFORMATIU DESITJA A TOTS ELS SEUS LECTORS I MEMBRES DEL GRUP D'ARQUEOLOGIA, QUE PASSIN UN BON ESTIU I UNES BONES VACANCES.

4

LA CARTOIXA D'ESCALADEI HA RECUPERAT UN DELS SEUS CLAUSTRES

Després d'una intensa activitat d'obres de restauració, que va començar amb el desbrossament d'un espai que es trobava força malmès, aquest monument ha recuperat gran part del seu esplendor original amb la reconstrucció d'un dels seus claustres.

Des de mitjans de l'any passat ja és possible visitar la part central del monument des de l'interior, restaurada amb peces originals.

El canvi és molt significatiu ja que permet l'accés directe a les diferents restes reconstruïdes de la cartoixa que fins llavors només es podien observar per l'exterior.

Tot i estar en obres el monument es pot visitar fent un recorregut pels espais on hi havia els tres claustres, l'església, el refetor, el sagrari i una cel·la reconstruïda amb tot detall, que ofereix la visió de les diferents estances que habitaven els monjos, per tal de fer-se una idea de com era el seu dia a dia.

La cartoixa de Santa Maria d'Escaladei fou el primer monestir de l'orde de Sant Bru a la península Ibèrica. Ubicada al vessant meridional del Montsant, va ser fundada a la fi del segle XII gràcies a les donacions de la corona catalanoaragonesa.

LLEONS A EMPÚRIES

Els alumnes que participaren a la 68 edició del curs d'arqueologia d'Empúries, van trobar mentre excavaven dos caps de lleó en un bon estat de conservació, una troballa destacada que formaria part de la decoració d'una casa romana.

Per als joves que excaven, casos com aquest generen una gran il·lusió. El 68è curs d'arqueologia d'Empúries es va celebrar entre el 6 i el 26 de juliol i hi assistiren una trentena d'alumnes arribats d'universitats de tot l'estat i també d'Europa, la majoria recomanats pels seus professors i coneixedors del prestigi del jaciment empordanès.

El curs d'enguany es va dedicar als espais domèstics de la ciutat romana, especialment a l'ínsula 30, on s'hi va començar a treballar l'any 2000, amb el descobriment de les termes públiques de la ciutat com a fet més destacable.

Apart dels treballs de camp, s'hi realitzen tallers de prospecció, conferències, visites a jaciments propers i classes magistrals. Troballes com les dels dos caps de lleó, una estilogràfica de l'època romana, unes monedes o un anell hi posen encara un al·licient afegit.

5

LA PRINCESA D'UKOK

Corria l'any 1993 i l'expedició encapçalada per l'arqueòloga Natalia Polosmak buscava informació sobre l'antiga tribu nòmada dels pazirik. El grup viatjava per les muntanyes de l'Altai de Sibèria. En arribar a l'altiplà s'aturà i va indicar, incomprensiblement pel seu equip, que examinessin un túmul força abandonat. Allà hi trobarien la “Dama de Gel” o la “Princesa d'Ukok, d'uns 2.500 anys d'antiguitat, ricament vestida i bellament tatuada com recorda un informe de la UNESCO. L'escortaven els cossos de dos guerrers i sis cavalls, tot això assenyalava una persona d'alt rang.

La mòmia congelada de la Princesa va ser traslladada a l'institut científic de Novosibirsk, on la varen guardar durant quasi dues dècades. En exhumar i endur-se la Princesa d'Ukok, els arqueòlegs russos profanaren una zona sagrada mil·lenària per a les tradicions altaïques, coneguda pels nadius com les “Pastures del Cel”, on fins i tot aixecar-hi la veu es considera un sacrilegi, fet que no resulta estrany tenint en compte que a Ukok hi ha una gran quantitat de sepultures de l'any 1000 a.C.

en endavant. Entre els nadius va créixer el malestar pel que consideren una violació del descans dels seus morts.

Ara, després de 19 anys d'espera i de lluita per part de l'actual poble de l'Altai, les restes de la princesa, que en realitat no n'era, seran retornades al museu de Gorno-Altai, on podrà ser visitada pel públic. Per primera vegada es mostraran també els que es consideren els millors i més antics tatuatges mai trobats.

Es tracta d'un enterrament únic, aïllat, sense armes, separat del dels guerrers, fet que podria significar el seu celibat, que era típic dels funcionaris de culte o xamans, i significava la seva independència i excepcionalitat doncs entre els Pazyryks era costum enterrar a homes i dones junts. Es calcula que en el moment de la seva mort, tindria entre 25 i 28 anys d'edat. La raó de la seva mort ens és desconeguda, ja que tots els seus òrgans interns foren retirats abans de la momificació.

6

Els sorprenents habitatges excavats en un penya-segat durant l'antic regne de Mustang (Nepal)

Amagades a la serralada de l'Himàlaia i situades a uns 50 metres d'alçada, aquestes coves fetes per l'home són un dels grans misteris arqueològics del món.

L'increïble nombre de coves, algunes d'elles excavades des de la mateixa paret del penya-segat, i d'altres foradades des de dalt, tenen milers d'anys d'antiguitat, però,

qui les va excavar i perquè segueix sent un misteri.

Sembla ser que 10.000 d'aquestes misterioses coves han estat trobades a l'antic Regne de Mustang, al nord del Nepal. Aquells que les han vist afirmen que l'efecte visual d'aquestes sobre la paret del penya-segat fa que el conjunt es vegi com un gran castell de sorra.

El fotògraf Cory Richards, l'escalador Peter Athans, l'arqueòleg Marcos Aldenderfer, amb un equip d'exploradors, s'aplegaren per estudiar les remotes coves en diverses etapes.

Escalar cap a les coves no va ser una proesa fàcil —expliquen— les roques eren inestables i representaven un perill real per a l'equip d'exploradors, de fet alguns d'ells varen resultar-ne lesionats. Sabrem algun dia el resultat d'aquestes expedicions?.

